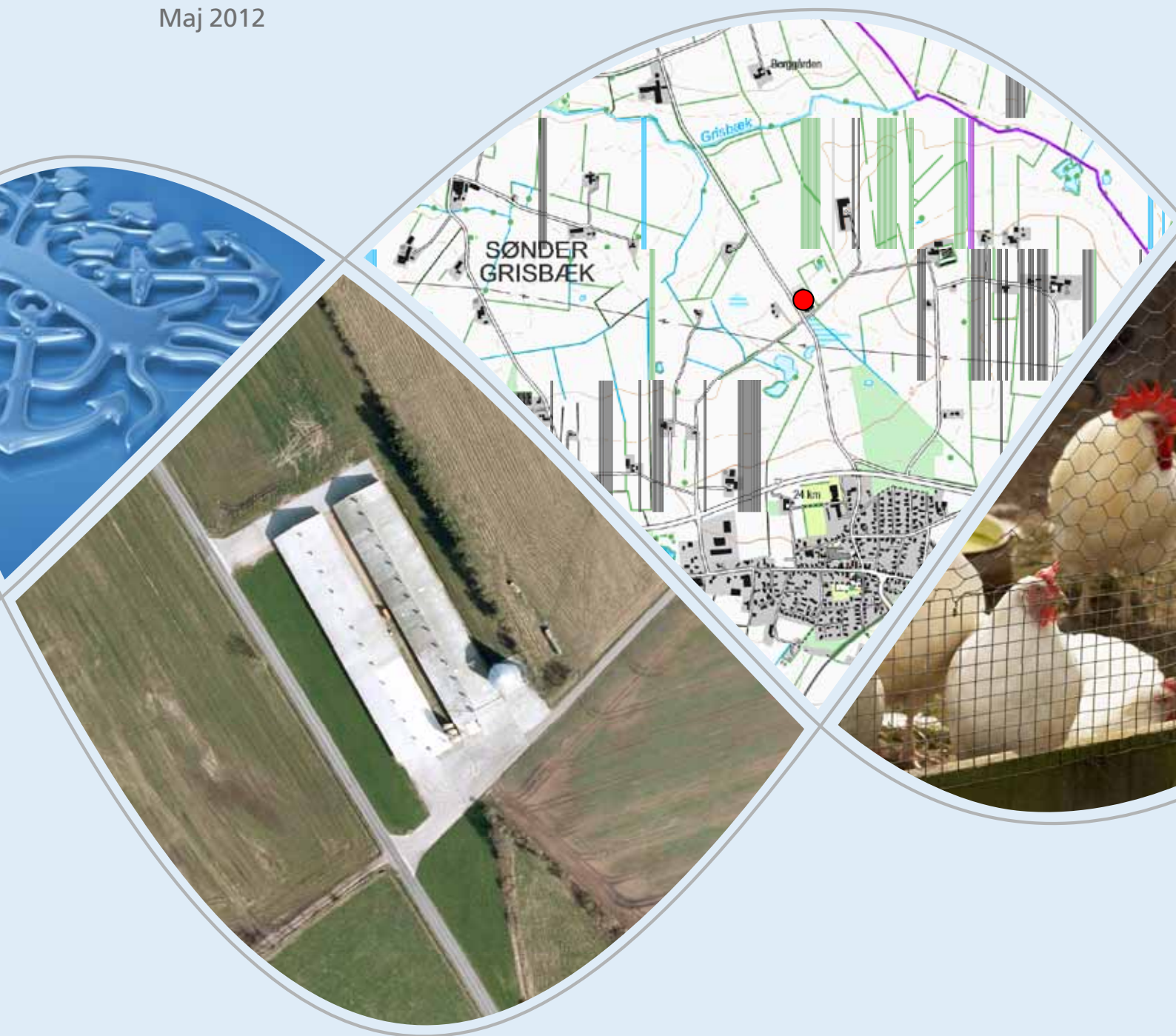

Miljøgodkendelse

Udvidelse af fjerkræproduktion
Kærvej 20A, 6740 Bramming

Maj 2012

Teknik & Miljø

Esbjerg Kommune

**Esbjerg
Kommune**

Natur & Vandmiljø
Teknik & Miljø

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon 7616 1616

E-mail raadhuset@esbjergkommune.dk

Web www.esbjergkommune.dk

Sag nr. : 2010-22446

Sagsansvarlig: Annie Lillie

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	3
GODKENDELSE TIL UDVIDELSE OG DRIFT AF HUSDYRPRODUKTION	4
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER	4
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR.....	4
Vilkår for husdyrbrugets anlæg.....	5
Generelle vilkår	8
RETSBESKYTTELSE OG REVURDERING.....	9
MEDDELELSESPLIKT – ANLÆG OG AREALER.....	9
ØVRIGE FORHOLD.....	9
OFFENTLIGGØRELSE.....	9
KLAGEVEJLEDNING	10
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	11
INDLEDNING	11
BESKRIVELSE OG VURDERING AF DET ANSØGTE PROJEKT.....	11
Husdyrbrugets beliggenhed.....	12
Besætningens størrelse	13
Driftsbygningerne	14
Foder	16
Gødningsproduktion	17
Udbringningsarealer	17
Energi- og vandforbrug.....	18
Råvarer og hjælpestoffer	18
Affald	18
Spildevand.....	20
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, MM.	20
Lugt	21
Støj og transport	22
Støv, fluer og skadedyr	24
Lys.....	24
Driftsforstyrrelser og uheld	24
Landskab og kulturmiljø.....	25
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – NATURMÆSSIGE FORHOLD.	25
Ammoniakpåvirkning af naturområder.....	25
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	32
Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer	33
Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer.....	33
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	33
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNOLOGI (BAT).....	33
OPHØR	40
ALTERNATIVE MULIGHEDER	41
HØRING.....	41
SAMLET VURDERING	41
BILAG 1	42

Indledning

Miljøgodkendelsen fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse af husdyrproduktionen på Kærvej 20 A, 6740 Bramming i Esbjerg Kommune. Vilkårene sikrer, at udvidelse og drift af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt.

Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt resourceforbrug.

I forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen, har Esbjerg Kommune udarbejdet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt. Denne danner baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse, herunder de stillede vilkår.

Forslaget til miljøgodkendelse har været i nabohøring i perioden fra den 29. marts 2012 til den 10. maj 2012. Kommunen har i forbindelse med høringen ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Godkendelse til udvidelse og drift af husdyrproduktion

Esbjerg Kommune har afgjort, at fjerkræbruget på Kærvej 20 A, 6740 Bramming kan udvidelse som ansøgt.

Godkendelsen omfatter

- En udvidelse af dyreholdet fra 104.000 slagtekyllinger (32 dage) og 552.000 slagtekyllinger (35 dage) til 120.000 slagtekyllinger (32 dage) og 480.000 slagtekyllinger (40 dage). Dette svarer til en udvidelse fra 212,1 dyreenheder til 250,6 dyreenheder. Udvidelse foregår i eksisterende stalde.
- Alternativt søges der om tilladelse til produktion af maksimalt 37 dages kyllinger (560.000 stk. á 37 dage og 140.000 stk. á 32 dage)

Godkendelsen meddeles efter § 12 stk. 2 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Esbjerg Kommune vurderer at:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen, herunder drift af husdyrbrugets anlæg samt udspretningsarealer.

Samtidig meddeles dispensation til udvidelse af dyreholdet i eksisterende stald, som er placeret ca. 11 m fra naboskel. Dispensation meddeles efter § 9 stk. 3 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Ejendoms- og driftsoplysninger

Godkendelsen gives til husdyrbruget beliggende Kærvej 20 A, 6740 Bramming, matr. nr. 4 aa Nr. Vejrup By. Ejendomsnummeret er 561 0311389. Bedriftens CVR nr. er 14322396 og CHR nr. er 46282. Husdyrbruget ejes og drives af Henning Sørensen, Kærvej 20 B, 6740 Bramming.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i § 27 og § 29 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug opfyldes.

Der stilles følgende vilkår til hhv. husdyrbruget anlæg, husdyrbrugets arealer, samt generelle vilkår for husdyrbruget.

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

	Antal producerede dyr	DE
Slagtekyllinger 32 dage (Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold)	120.000	32,4
Slagtekyllinger 40 dage (Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold)	480.000	218,2
I alt		250,6

Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 31. juli ikke overstige 250,6 dyreenheder.

2. Inden for det angivne produktionsniveau tillades en længere eller kortere levetid for kyllingerne, således at afgangsalderen kan variere mellem 32-40 dage, når der samtidig korrigeres i antallet af individer, således at den årlige produktion ikke overstiger de anførte 250,6 DE. Der må dog maksimalt produceres 560.000 kyllinger á 37 dage med udtynding af ca. 140.000 kyllinger á 32 dage.

Indretning og drift

3. Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
4. Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der er beskrevet i miljøgodkendelsen og det tilhørende ansøgningskema 26018, og med de ændringer der fremgår af godkendelsens vilkår.
5. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Foder

6. Foderblandinger skal være tilsat fytase, svarende minimum til producentens anbefalede dosis med tilsvarende reduktion af fosfor i foderet.
7. Slagtekyllingerne må maksimalt tildeles foder svarende til følgende tabel:

Slagtekyllinger – alder, dage	Foder pr. prod. dyr, kg	Protein, gram pr. kg foder	Fosfor, gram pr. kg. foder	Tilvækst pr. dyr, kg
32	2,75	205	6,1	1,75
40	4,27	200	5,9	2,47

Protein- og fosfortildelingen kan afviges fra ovenstående tabel i forskellige vækstfaser så længe den gennemsnitlige tildeling over slagtekyllingernes tilvækst ikke overstiger tabelværdierne. Protein regnes som årligt gennemsnitligt og fosfor regnes i gennemsnit over en treårig periode.

8. En gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af protein og fosfor pr. kg fuldfoder på årsbasis. Beregningen skal opbevares i logbog i minimum 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Foderets gennemsnitlige indhold af protein og fosfor kan beregnes ud fra forbrug af de anvendte foderblandinger og evt. forbrug af hvede.

9. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge. Der skal foreligge en opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og antal slagte dyr.
10. Der skal som minimum være én blandeforskrift/deklaration for hver anvendt fasefoder.

Husdyrgødning og ensilage

11. I det omfang kompostlignende dybstrøelse opbevares i marken, skal opbevaringen ske i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens vejledning september 2004 eller senere udgave. Vejledningen er vedlagt som bilag 1.

Oplaget må ikke placeres i nitratfølsomme indvindingsområder eller på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Oplaget må ikke placeres på arealer, der skråner ned mod vandløb.

12. Andelen af dybstrøelse, som køres direkte til ekstern aftager, skal min. være 90 %.

Energi- og vandforbrug

13. Der skal foretages en kvartalvis registrering af vand- og energiforbrug for at holde fokus på forbruget og muligheden for at reducere dette. Registreringen gemmes i minimum 5 år og skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
14. Ventilationsanlægget rengøres og kontrolleres indvendigt og udvendigt efter hvert hold kyllinger. Anlægget serviceres og justeres i henhold til producentens beskrivelse af optimal drift. Dato for kontrol noteres i logbog eller lignende, og skal kunne forevises ved miljøtilsyn.

Affald

15. Opbevaring af olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.
16. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald og øvrigt affald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes til enhver tid gældende regulativer.

Spildevand

17. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.
18. Vaskevand fra rensning af staldene, skal opsamles i beholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyr-

gødningsbekendtgørelsen. Opsamlingsbeholderen skal have en kapacitet svarende til mindst en afvaskning af staldene.

Lugt

19. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.
20. Der må på intet tidspunkt være mere end 40 kg kylling pr. m² i staldene.

Støj

21. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land ikke overstige følgende værdier.

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag – fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 22.00	45 dB(A)
	Kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 – 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.

22. Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende dokumentere, at ovennævnte er overholdt. En sådan dokumentation kan højst kræves én gang årligt. Dokumentationen skal ske under forhold, hvor husdyrbrugets er i fuld normal drift.
23. Dokumentationen skal ske i form af resultatet af en støjmåling udført som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 og 6/1984 eller af beregninger udført efter den nordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993. Er dokumentationen udført som beregning, skal den indeholde de oplysninger om beregningsforudsætningerne, som er nødvendige for vurdering af rigtigheden af beregningsresultaterne. Som udgangspunkt accepteres en ubestemthed på de målte eller beregnede støjbelastninger på max. +/- 3 dB(A.)
24. Målingerne eller beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømåling - ekstern støj".

Støv

25. Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

26. Der skal overalt på ejendommen udføres og dokumenteres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium.
27. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Generelle vilkår

Egenkontrol

28. Husdyrbruget skal føre registreringer over den til enhver tid gældende husdyrproduktion på ejendommen. Registreringerne kan bestå af gødningsregnskaber, slagteriafregninger eller lign. Denne registrering skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om husdyrholdets størrelse (vilkår 1).
29. I tilfælde af etablering af oplag af kompost i marken, skal tidspunkt og placeringen noteres på et kortbilag, som skal fremvises ved miljøtilsyn. Registreringen skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om placering af markstakke (vilkår 12).

Uheld

30. Beredskabsplanen, der fastlægger hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Ophør

31. Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Krav til udnyttelse af godkendelse og revurdering

32. Vilkårene i miljøgodkendelsen skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt senest et år efter udvidelsen af dyreholdet påbegyndes.
33. Godkendelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse. Det betyder, at udvidelsen skal være gennemført og i drift inden 2 år.
34. Udvidelse til 250,6 dyreenheder skal være gennemført og i drift indenfor et år efter udnyttelsesfristen. Er der inden et år efter udnyttelsesfristen foretaget en mindre udvidelse end planlagt, jf. godkendelsens omfang, bortfalder den del af godkendelsen som ikke er blevet udnyttet.
35. Hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse.

Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 40 stk. 2, hvis der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage første revurdering i 2020.

Meddelelsespligt – anlæg og arealer

Kommunens godkendelse gælder for det konkrete projekt. Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal der indsendes en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringningsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse

Ændringer af udbringningsarealet for den kommende planperiode skal anmeldes til kommunen, senest 1. august jf. § 15 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Kommunen vurderer hvorvidt de nye arealer er mere sårbare. Kommunens tilkendegivelse gives inden 1. oktober, hvorefter anmeldelsen evt. kan trækkes tilbage, eller der kan fremsendes en ny. En ny anmeldelse skal i givet fald være kommunen i hænde senest 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser imod de nye arealer meddeles det inden 31. december.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Etablering af nye anlæg må ikke igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Esbjerg Kommune.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Offentliggørelse

Afgørelsen om miljøgodkendelse annonceres den 22. maj 2012 i Bramming Ugeavis.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.

En eventuel klage skal være skriftlig og skal stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes pr. e-mail til miljo@esbjergkommune.dk eller til Esbjerg Kommune, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Klagen skal være modtaget senest ved kontortids ophør den 19. juni 2012 kl. 15.00. Esbjerg Kommune fremsender indkomne klager til Natur- og Miljøklagenævnet. Hvis afgørelsen påklages, vil det straks blive meddelt ansøgeren.

Afgørelsen kan indbringes til domstolsafgørelse inden 6 måneder fra annoncering

Natur- og Miljøklagenævnet vil efter modtagelsen af en klage, opkræve et gebyr. Klagegebyret er fastsat til 500,- kr. for privat personer og 3.000,- kr. for alle andre klager, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Klagegebyret er fastlagt i Bekendtgørelse om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet m.v. (bek. nr. 1673 af 22. december 2010).

En eventuel klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet. Denne opkrævning skal benyttes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde eller inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling.

Gebyret kan tilbagebetales hvis:

1. Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves.
2. Klageren får helt eller delvist medhold.
3. Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Udnyttelse af godkendelsen

Ifølge husdyrloven har en klage over miljøgodkendelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøgodkendelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Natur- og Miljøklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse.

Hvis Esbjerg Kommune modtager en klage over miljøgodkendelsen, vil det være Natur- og Miljøklagenævnet der behandler klagen og som kan oplyse om, hvorvidt klagen har opsættende virkning.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt, danner baggrund for miljøgodkendelsen af udvidelse af husdyrproduktion på Kærvej 20 A, 6740 Bramming. Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering beskriver og vurderer de miljøpåvirkninger af omgivelserne, som udvidelsen og driften af det ansøgte projekt giver anledning til.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourcerforbrug

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinier, der er indeholdt i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning.¹ Påvirkningen af omgivelserne er beskrevet og vurderet dels i forhold til de anlægsnære påvirkninger (lugt, støj mm), dels i forhold til de naturmæssige forhold (natur, vandmiljø mm.).

Beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt

Henning Sørensen ønsker at udvide sin kyllingebesætning på Kærvej 20 A fra 212,1 dyreenheder (DE) til 250,6 DE. Udvidelsen sker i eksisterende bygninger.

Husdyrbruget er i 2001 miljøgodkendt efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Det vurderes dog, at forureningen fra udvidelsen ikke kan adskilles fra forureningen fra eksisterende produktion, og derfor meddeles godkendelsen som en samlet godkendelse efter husdyrlovens § 12.

På vegne af ansøger har Videncentret for Landbrug den 8. september 2011 indsendt ansøgning om miljøgodkendelse af en udvidelse af husdyrproduktionen på Kærvej 20 A. Der er ansøgt via det it-baserede ansøgningssystem på www.husdyrgodkendelse.dk.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der har været mailkorrespondance med ansøgers konsulent og ansøgningsskemaet er revideret og genindsendt løbende. Det endelige ansøgningsskema (nr. 26018 version 2) er indsendt den 12. oktober 2011, og de seneste modtagne supplerende oplysninger er modtaget den 7. marts 2012. Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering er foretaget med baggrund i det sidst indsendte ansøgningmateriale.

Bedriften driver ligeledes en slagtekyllingeproduktion (201.000 slagtekyllinger 42 dage) på adressen Kærvej 20 B, 6740 Bramming. Afstanden mellem de to ejendomme er over 300 m. Esbjerg Kommune vurderer, at forureningen fra Kærvej 20 B kan adskilles fra forureningen fra Kærvej 20 A, og derfor skal ejendommene ikke have en samlet godkendelse.

---

¹ Lovbekendtgørelse om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lov nr. 1486 af 4. december 2009) med senere ændringer; bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009) med senere ændringer, Miljøstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug (december 2006) samt Miljøstyrelsens supplerende vejledning om fastsættelse af yderligere vilkår efter § 29 i husdyrloven (december 2007).

Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget er beliggende i landzone i område "22-030-030 - Landområde mellem Grisbæk og Lykkesgård" i Esbjerg Kommuneplan 2010-2022. Anvendelsen fastlægges til landbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, pelsdyravl og lignende. Overflødige landbrugsbygninger kan bruges til andet erhvervsformål af håndværksmæssig karakter uden behov for større udbygning. Placeringen fremgår af kort 1.

Anvendelsen fastlægges til landbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, pelsdyravl og lignende. Overflødige landbrugsbygninger kan bruges til andet erhvervsformål af håndværksmæssig karakter uden behov for større udbygning.

Husdyrbruget ligger ca. 720 m fra eksisterende byzoneområde (Vejrup By) og ca. 505 m fra fremtidig byzone (anvendelsen fastlægges til grønne byområder som parker og kirkegårde).

Nærmeste nabo Kærvej 15 er beliggende ca. 325 m fra nordvest for husdyrbruget.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- §§ 6 og 20: Afstande til nabobebyggelse, byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: Afstande til beskyttede naturtyper (højmose, lobeliesø, hede > 10 ha, overdrev > 2,5 ha uden for internationale beskyttelsesområder samt heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer beliggende inden for international naturbeskyttelsesområder).
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej og egen beboelse.

Dispensation for afstandskrav til naboskel.

Udvidelsen foretages i eksisterende bygninger. Den ene staldbygning er placeret ca. 11 m fra naboskel mod åben mark uden bygninger.

Dermed kan husdyrlovens afstandskrav på 30 m til naboskel ikke overholdes.

Der søges om dispensation til udvidelse af dyreholdet i eksisterende bygning, som er placeret ca. 11 m fra naboskel. Denne bygning er etableret omkring 1990.

I forbindelse med udvidelsen produceres der ikke flere slagtekyllinger end i nudriften, men alderen på kyllingerne ændrer sig. Derfor vil der økonomisk set være for dyrt, at skulle etablere en ny staldbygning, når der er plads i eksisterende bygninger.

Den matrikel hvortil afstandskravet ikke kan overholdes er en åben mark, med landbrugspligt. Esbjerg Kommune vurderer med henvisning til ovennævnte, at der ikke er behov for særlige vilkår.

På baggrund af ovenstående beskrivelse vurderer Esbjerg Kommune, at udvidelsen i eksisterende bygninger ikke vil medføre nogen væsentlig øget risiko for gener el-

ler forurening af omgivelserne, og at der kan meddeles dispensation fra afstands-
krav til naboskel, jf. § 9 stk. 3 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Kort 1. Husdyrbrugets beliggenhed

Besætningens størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold på Kærvej 20 A fremgår af tabel 1.

Dyreart	Nuværende		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Slagtekyllinger (32 dage), gulvdrift	104.000	28,1	120.000	32,4
Slagtekyllinger (35 dage), gulvdrift	552.000	184,0	0	0
Slagtekyllinger (40 dage), gulvdrift	0	0	480.000	218,2
I alt		212,1		250,6

Tabel 1: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 1 i bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (bek. nr. 949 af 29.7.2010).

Den nuværende tilladte produktion på ejendommen svarer til 104.000 producerede slagtekyllinger (32 dage) og 552.000 producerede slagtekyllinger (35 dage), jf. Bramming Kommunes miljøgodkendelse meddelt den 29. januar 2001 og Ribe Amts afgørelse om ikke VVM-pligt af 19. september 2000.

Besætningslisten i det centrale husdyrregister (CHR) viser et samlet dyrehold på ejendommene Kærvej 20 A og 20 B på 100.000. Besætningslisten angiver hvilke dyr der på udtrækstidspunktet den 20. oktober 2011 er registreret.

En eventuel produktionsfremgang anses i dette tilfælde for uproblematisk og vil kunne lovliggøres med en ansøgning om miljøgodkendelsen til en produktion på 250,6 dyreenheder.

Slagtekyllingerne afsættes i dag til udenlandsk slagteri, men såfremt der i fremtidig drift afsættes til et dansk slagteri, må kyllingerne maksimalt være 37 dage. Hvis dette er tilfældet, ønskes der mulighed for at øge produktionen, så der stadig produceres op til 250 DE. Der er foretaget fiktive beregninger, som viser, at med en produktion på 560.000 stk. kyllinger á 37 dage og ca. 140.000 stk. á 32 dage, så svarer det til 248 DE. Beregninger viser endvidere, at miljøpåvirkningen er den samme, som i det ansøgte projekt.

Der stilles vilkår til husdyrbrugets maksimale produktion og til i hvilket omfang produktionen kan tillades af variere.

Driftsbygningerne

På ejendommen er der i dag 2 stalde med et samlet areal på ca. 3.824 m², inklusive servicebygninger. Derudover er der fodersiloer med en samlet kapacitet på 978 m³.

Stald 1 er fra 1990. Ydervæggene er letbeton (lette bloksten, gasbeton). Tagdækning: Fibercement, herunder asbest (bølge- eller skifer-eternit).

Stald 3 er fra 2001. Ydervæggene er betonelementer (etagehøje betonelementer). Tagdækning: Fibercement (asbestfri).

Begge stalde har betongulv, med afløb til vaskevand i 20 m³ opsamlingstank.

På ejendommen vil der efter udvidelsen være følgende bygninger, som angivet i tabel 2.

Nr.	Anvendelse	Areal / rumfang
1	Slagtekyllingestald 1	1.882 m ²
2	Servicebygning	30 m ²
3	Slagtekyllingestald 2	1.873 m ²
4	Servicebygning	30 m ²
5	3 stk. fodersiloer á	26 m ³
6	Fodersilo	900 m ³

Tabel 2: Bygningsforklaring

Driftsbygningernes placering fremgår af kort 2.

Slagtekyllingeproduktionen kører efter princippet alt ind – alt ud. Dvs. slagtekyllingerne indsættes som daggamle kyllinger og efter 32 dage sker der en udtynding, hvor ca. 20 % af kyllingerne sendes til slagtning og resten bliver slagtet efter 40 dage.

Staldene står derefter tomme i 3-7 dage mellem hvert hold. I den periode rengøres staldene med vand og desinficeres. Derefter følger en tomgangsperiode, hvor der ikke er dyr i staldene. Der efter klargøres staldene til nye dyr – dvs. opvarmning af staldene og tilførsel af strøelse m.m. Der produceres ca. 7,5 hold pr. år.

Kort 2: Situationsplan

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk har ansøger anført hvilke ændringer der sker i dyreholdet i de enkelte stalde og hvilke ændringer der sker i staldsystemet. Ændringerne fremgår af tabel 3:

Staldafsnit	Dyreart	Antal		Staldsystem	
		Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Slagtekyllingestald 1 (eksisterende)	Slagtekyllinger, 32 dage	52.000	60.000	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold
	Slagtekyllinger, 35 dage	276.000	0	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold	
	Slagtekyllinger, 40 dage	0	240.000		Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold
Slagtekyllingestald 3 (eksisterende)	Slagtekyllinger, 32 dage	52.000	60.000	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold
	Slagtekyllinger, 35 dage	276.000	0	Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold	
	Slagtekyllinger, 40 dage	0	240.000		Fast gulv med strøelse og udmugning efter hvert hold

Tabel 3: Oversigt over staldsystemer og dyrehold i de enkelte stalde.

Såfremt ansøger ændrer levering af slagtekyllingerne til et dansk slagteri, vil dyrene blive delslagtet efter 32 dage og slut-slagt et efter 37 dage. Der vil dog stadig maksimalt være 40 kg kylling pr. m². Der stilles vilkår til maksimal alternativ produktion.

Kommunen finder, at der skal stilles vilkår, som sikrer, at de i ansøgningen oplyste teknikker bringes i anvendelse som forudsat. På den baggrund stilles vilkår om, at staldsystemet skal være gulvdrift med dybstrøelse og udmugning efter hvert hold kyllinger.

I nedenstående afsnit om Bedst tilgængelige teknik (BAT) er foretaget en nærmere vurdering af staldsystemet og anden BAT-teknologi.

Foder

Slagtekyllinger, 32 dage:

2,75 kg foder pr. produceret slagtekylling (normtal) og 1,75 kg tilvækst pr. produceret slagtekylling (normtal). I henhold til Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2011 til 31. juli 2012).

Der anvendes foder med et gennemsnitligt proteinindhold på 20,5 % (normtal). Total fosfor i foderet ligger under eller imellem 0,35-0,80 % i foderblandingen. Der anvendes færdigfoder tilsat fytase, svarende til 520 FTU (fytaseunits) pr. kg. færdigfoder.

Slagtekyllinger, 40 dage:

4,27 kg foder pr. produceret slagtekylling (normtal) og 2,47 kg tilvækst pr. produceret slagtekylling (normtal). I henhold til Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2011 til 31. juli 2012).

Der anvendes foder med et gennemsnitligt proteinindhold på 20,0 % (normtal). Total fosfor i foderet ligger under eller imellem 0,35-0,80 % i foderblandingen. Der

anvendes færdigfoder tilsat fytase, svarende til 520 FTU (fytaseunits) pr. kg. færdigfoder.

Der anvendes fasefodring for at opfylde kyllingernes krav om næringsstoffer til tilvækst og reproduktion. Færdigfoder opbevares i lukkede siloer tilknyttet hver stald. Der er 3 stk. fodersiloer á 32 m³ og en gastæt silo på 856 m³.

Der anvendes tidssvarende foderplanlægning og udfodringsteknikker, der er med til at begrænse spild og tab af næringsstoffer til miljøet.

I nedenstående afsnit om Bedst tilgængelige teknik (BAT) er foretaget en nærmere vurdering af indhold af råprotein og fosfor i foderet. Der stilles vilkår til fasefodring, anvendelse af fytase og foderets indhold af råprotein og fosfor.

Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne. Der stilles vilkår om, at foderopbevaringen skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Gødningsproduktion

Gødningsproduktionen er oplyst i ansøgningen og fremgår af tabel 4.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Dybstrøelse	1935 m ³	Markstak med kapacitet på 1935 m ³

Tabel 4: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Efter hvert hold kyllinger tømmes staldene og dybstrøelsen lægges i overdækket markstak eller læsses direkte på lastbiler og transporteres til modtager til viderebehandling eller anvendelse i biogasanlæg.

Vaskevand fra rengøring af staldene og maskiner opsamles i 2 stk. 20 m³ samle-tanke.

Opbevaringskapaciteten for fast husdyrgødning svarer til mindst 9 måneder. Beholdere der udelukkende anvendes til opbevaring af spildevand, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringningen kan ske miljømæssigt forsvarligt. Dermed er husdyrgødningsbekendtgørelsens² krav til opbevaringskapacitet opfyldt.

Der stilles vilkår til opbevaring af kompostlignende dybstrøelse i marken og andelen af dybstrøelse der køres direkte ud.

Udbringningsarealer

I ansøgningen indgår ingen udbringningsarealer, da alt husdyrgødningen søges eksporteret til Tyskland, sandsynligvis til firmaet Anton Knoll, som bearbejder hønsemøg til forskellige produkter bl.a. pottemuld. En del af husdyrgødningen vil endvidere blive brugt i deres biogasanlæg.

² Bekendtgørelse nr. 1695 af 19.12.2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.

Energi- og vandforbrug.

Husdyrbrugets energi- og vandforbrug i den eksisterende, såvel som ansøgte drift fremgår af tabel 5.

Forbrug	Nudrift	Ansøgt
El	Ca. 80.000 kWh	Ca. 80.000 kWh
Vand	Ca. 4.300 m ³	Ca. 4.300.m ³

Tabel 5: Energi- og vandforbrug

Den største del af elforbruget stammer fra ventilationsanlægget. Ventilationsanlægget er fuldautomatisk reguleret. Ventilationen er trinvis styret med følere som registrerer temperatur og luftfugtighed. Der er stigende belægning i stalden i hele produktionsperioden, variationen i ventilationsbehov stammer fra belægningsstigningen og til dels fra årstidsvariation.

Staldene er forsynet med undertrykkanlæg, med indsugningsventiler placeret i væg og udsugninger placeret ved kip. Som sikkerhedsventilation er monteret gavlventilatorer. Udsugningskapaciteten er maksimalt 4,0 til 4,5 m³ / time pr. kylling (dog ekskl. gavlventilatorer). Om vinteren og i perioder med små kyllinger vil ventilationsbehovet være under 1/10 heraf.

Vandforbruget stammer hovedsageligt fra drikkevand til dyrene. Derudover anvendes der ca. 300 m³ til rengøring af staldene.

Der er redegjort nærmere for vand- og energiforbruget i afsnittet vedr. "bedst tilgængelige teknologi" (BAT).

Der vil ikke ske en forøgelse af strøm- og vandforbruget, idet der ikke bliver bygget nye produktionsanlæg, og antallet af producerede kyllinger falder, men de bliver op til 5 dage ældre.

Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at de oplyste forbrug ligger indenfor rammerne af, hvad der må forventes i forhold til den ansøgte produktionsudvidelse. Der stilles dog vilkår om minimum kvartalsvis registrering af vand- og energiforbruget.

Råvarer og hjælpestoffer

Der opbevares ikke olie og kemikalier på ejendommen.

Foderstoffer opbevares i hhv. 3 stk. fodersiloer á 32 m³ og en gastæt silo på 856 m³.

Opvarmning sker med halmfyr, som er placeret på Kærvej 20 B.

Affald

Affald fra husdyrbrug kan typisk inddeles i følgende affaldsfraktioner

- Dagenovation
- Genbrugeligt affald (Pap, papir, jern og metal, tomme olietromler og tanke, tomme plasticsække, paller, malet og lakeret træ).
- Farligt affald (lysstofrør og sparepære, spraydåser, pesticidrester, oliefiltre, batterier).
- Klinisk risikoaffald og medicinrester (skalpeller, kanyler og medicinrester).
- Døde dyr.
- Forbrændingseget affald (halmballesnor, papirsække, tomme medicinglas, gamle frønnede bildæk).

- Deponeringseget affald (asbestholdige byggemateriale).

Farligt affald – kan afleveres gratis på containerpladser i mindre mængder		
	EAK-kode	Mængder pr år
Lysstofrør & elsparepærer	20 01 21	10-60 stk.
Spraydåser	16 05 04	0-10 stk.
Spildolie	13 02 08	0-50 l
Pesticidrester	20 01 19	0-5 kg
Oliefiltre	16 01 07	0-5 kg
Batterier – alle typer	20 01 33	0-50 kg

Genbrugeligt affald - kan afleveres gratis på alle containerpladser		
	EAK-kode	Mængder pr år
Pap	15 01 01	10-50 kg
Papir	15 01 01	200-500 kg

Genbrugeligt affald – kan afleveres på alle containerpladser i mindre mængder imod betaling		
	EAK-kode	Mængder pr år
Jern og metal	02 01 10	0-100 kg
Olietromler – tomme	15 01 04	0-5 stk
Olietanke – tomme	15 01 04	0-1 stk
Tomme sække af plast fra foder o.l.	15 01 02	0-10 kg
Plast (afdækning m.v. skal være rysterent og bundtet i håndterbare bundter)	15 01 02	0-300 kg
Paller	15 01 03	0-30 stk
Malet og/eller lakeret træ	17 02 01	0-25 kg

Klinisk risikoaffald og medicinrester – skal afleveres på apoteket		
	EAK-kode	Mængder pr år
Kanyler i særlig beholder	18 02 02	0-1 kg
Medicinrester	18 02 08	0-1 kg

Døde dyr – skal til DAKA		
	EAK-kode	Mængder pr år
Døde dyr	02 01 02	3.000-4.000 kg

Affald – til deponi		
	EAK-kode	Mængder pr år
Asbestplader stablet på paller	17 06 05	0-50 kg

Affald – skal til forbrænding på kraftvarmeværk eller afleveres på containerplads		
	EAK-kode	Mængder pr år
Nylonsnor fra halmballer	17 02 03	0-200 kg

Tomme sække af papir fra foder o.l.	15 01 01	0-10 kg
Tomme, skyllede pesticid-dunke	15 01 02	10-30 kg
Tomme medicinglas Gamle, rådne	15 01 07	0-2 kg
personvognsdæk fra af-dækning	16 01 03	0-20 kg

Døde dyr:

Døde dyr opbevares i lukkede containere indtil afhentning til DAKA. Døde dyr hentes efter behov – ca. en gang om ugen i sommerperioden og ca. en gang hver anden uge i vinterperioden.

Fast affald:

Al fast affald opbevares i en 400 liters container på adressen Kærvej 20B, 6740 Bramming og afhentes efter behov.

Olie og kemikalieaffald:

Farligt affald, brugte kanyler samt tomme medicinflasker fra veterinærmedicin afleveres til genbrugsplads. Kemikalier/kemikalieaffald er opbevaret i aflåst kemikalierum på adressen Kærvej 20B, 6740 Bramming. Rengjorte dunke fra markkemikalier afleveres som fast affald.

Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets affald bortskaffes i henhold til Esbjerg Kommunes gældende regulativer og forskrifter og at opbevaring og håndtering på husdyrbruget foregår miljømæssigt forsvarligt.

Spildevand

Der er ingen sanitært spildevand fra driftsbygningerne.

Alt processpildevand fra driftsbygningerne ledes til en samletank på 20 m³. Det omfatter ca. 300 m³ vaskevand fra rengøring af stalde og maskiner. Staldene rengøres efter hvert hold kyllinger.

Vaskevandet udsprede på landbrugsarealer tilhørende Kærvej 20 B.

Kyllingehusene er ikke forsynet med tagrender, men tagvandet ledes til faskiner, som er nedgravet langs med husene.

Det vurderes, at den samlede håndtering af spildevand sker på forsvarlig vis og at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af spildevand er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forurening fra spildevand.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – lugt, støj, mm.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på

ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover medføre støj, samt gener med fluer og andre skadedyr. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Derudover påvirkes også den omgivende natur og vandmiljø af husdyrproduktion - disse forhold behandles nedenfor i afsnittet om projektets påvirkninger af omgivelserne for så vidt angår de naturmæssige forhold.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning.

Staldene tømmes for gødning (dybstrøelse) efter hvert hold kyllinger, dvs. ca. 7,5 gange pr. år. Det meste gødning læsse direkte på lastbiler og køres til modtageren i Tyskland.

Håndtering af husdyrgødning reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det vurderes, at det ikke er relevant at stille skærpede krav til tømning af staldene og håndteringen af husdyrgødningen, da der ikke er naboer i umiddelbar nærhed af bedriften.

Ventilation:

Staldene er forsynet med undertryk anlæg, med indsugningsventiler placeret i væg og udsugninger placeret ved kip. Som sikkerhedsventilation er monteret gavlventilatorer. Udsugningskapaciteten er maksimalt 4,0 til 4,5 m³ / time pr. kylling (dog ekskl. gavlventilatorer). Om vinteren og i perioder med små kyllinger vil ventilationsbehovet være under 1/10 heraf.

Ventilationsanlægget er fuldautomatisk reguleret. Ventilationen er trinvis styret med følere som registrerer temperatur og luftfugtighed. Der er stigende belægning i stalden i hele produktionsperioden, variationen i ventilationsbehov stammer fra belægningsstigningen og til dels fra årstidsvariation.

Der er etableret ventilationsanlæg med Multi-step styring, dvs. et én udsugningsventilator er hastighedsreguleret, og de øvrige kobles ind (on/off) efter behov. Højde på afkast er 1 meter over tagryg, svarende til 6,5-7,0 m over terræn. Der er ikke overdækning på, så luften kastes mere lige op. Lufthastigheden er ved maksimal ventilation ca. 8 m/s, men ved minimum ventilation under 1 m/s.

I ansøgningskemaet er der for ventilationsanlægget angivet en driftseffekt på 100 % og 7.200 driftstimer pr. år.

I forbindelse med holdskifte (ca. 8 hold om året) rengøres og kontrolleres ventilationen indvendig og udvendig.

Stald	Type	Styring	Placering og antal luftindtag	Placering og antal afkast	Gavlventilatorer	Samlet kapacitet
1	Undertryk	Computer	Væg, 144	14	2	155.000 m ³ /t
3	Undertryk	Computer	Væg	12	2	180.000 m ³ /t

Tabel 6: Ejendommens ventilationsanlæg

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af beregninger i det digitale ansøgningskema.

Det digitale ansøgningskema beregner en geneafstand for lugt. Geneafstanden beskriver den afstand der minimum skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, for at lugten ikke betegnes som generende (genekriteriet). Genekriteriet fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel end beboere i byområder. Genekriteriet gælder ikke for beboelsesejendomme med landbrugspligt.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr samt geografisk placering (vindforhold). I det digitale ansøgningskema foretages automatisk en korrektion for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang det er relevant. I forbindelse på udvidelsen på Kærvej 20 A, er geneafstanden korrigeret for vindretning i forhold til byzone og samlet bebyggelse. Geneafstanden til nærmeste nabo er ikke korrigeret.

Resultatet af lugtberegningerne fremgår af tabel 7.

Områdetype	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Aktuel afstand Vægtet gennemsnitsafstand
Byzone	988	1001	742
Samlet bebyggelse	728	820	880
Enkelt bolig	421	427	381

Tabel 7: Lugt.

I forbindelse med udvidelsen på Kærvej 20 A skal genekriteriet overholdes i forhold til nærmeste bolig uden landbrugspligt, som er Kærvej 15.

Geneafstanden afsættes normalt i centrum af stalden. På Kærvej 20 A er der flere staldafsnit, der hver bidrager med en lugtemission. I ansøgningsystemets beregningsmodel er den korrigerede geneafstand til eksempelvis nabobeboelse (Kærvej 15) beregnet til 421 m, hvilket ikke umiddelbart kan sammenlignes med den faktiske afstand til ejendommen. Da der er flere staldafsnit med en vis indbyrdes afstand, er der foretaget en beregning, som viser, at den vægtede gennemsnitsafstand fra disse er 381 m. Da den korrigerede geneafstand er kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand, er genekriteriet for lugt overholdt. Genekriteriet til nærmeste byzone og samlet bebyggelse er ligeledes overholdt.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som generende. Det vurderes, at staldanlæggene ikke vil medføre lugtgener for naboer. Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets drift ikke må give anledning til væsentlige lugtgener.

Støj og transport

De væsentligste støjkloder på et husdyrbrug er pumper, staldventilation, støj fra transporter, mv.

De væsentligste stationære støjkloder fra husdyrbruget er ventilationsanlæg og indblæsning af foder. Ventilationsbehovet er meget afhængigt af udendørs temperatur og kyllingernes vægt. Indblæsning af foder sker ca. 70 minutter pr. levering. Foderleverancer øges fra 26 til 52 leverancer pr. år.

De væsentligste periodiske støjgener vil være fra landbrugsmaskiner i forbindelse med markarbejde samt ved levering af korn og foderstoffer. Markarbejde vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde (eksempelvis ved forårs- og efterårsarbejde i marken).

Transporter til og fra ejendommen sker via Kærvej. Hovedparten af transporter til og fra ejendommen med foderstoffer og levering/afhentning af dyr, samt transporter af husdyrgødning sker fortrinsvis i dagtimerne, men kan forekomme på alle tider af døgnet.

Støjbelastningen fra transporter vurderes ud fra antallet af til- og frakørsler før og efter udvidelsen. Tabel 8 indeholder en oversigt over transporttyper og antal i den nuværende, såvel som i den planlagte drift.

Transporttype	Nudrift	Ansøgt
Levering af kyllinger	6	8
Afhentning af kyllinger	80	96
Indlevering af foder / korn	26	52
Transport af husdyrgødning	40	52
Døde dyr	35	35
Renovation	26	26
I alt	213	269

Tabel 8: Oversigt over transporter til og fra Kærvej 20 A. En transport svarer til en til- og frakørsel.

Samlet set stiger antallet af til- og frakørsler fra ca. 213 til ca. 269 dvs. en stigning på 56 transporter (26 %). Stigningen skyldes primært en større husdyrproduktion, større husdyrgødningsproduktion og et større foderbehov. Interne transporter, for eksempel i forbindelse med fodring, er ikke inkluderet i ovennævnte oversigt.

Transporter til og fra ejendommen sker via Kærvej. Hovedparten af transporter til og fra ejendommen med foderstoffer og levering/afhentning af dyr, samt transporter af husdyrgødning sker fortrinsvis i dagtimerne, men kan forekomme på alle tider af døgnet.

På ejendommen er der to til- og frakørsler. Den sydlige bliver brugt til alt der skal ind på ejendommen, såsom foder, strøelse og nye kyllinger. Den nordlige bliver brugt til det der skal væk fra ejendommen, altså slagtekyllinger og husdyrgødning.

Der er ingen naboer i umiddelbar nærhed af bedriften der kan blive generet af støj fra til- og frakørsler til ejendommen.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende boliger bør anvende de grænseværdier, der gælder for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier fastsættes som vilkår i miljøgodkendelsen.

For at sikre mulighed for indgreb stilles vilkår om, at Esbjerg Kommune kan stille krav om, at beregning / måling af virksomhedens støjbelastning i omgivelserne udføres på virksomhedens bekostning.

Støv, fluer og skadedyr

Støv

Støvgener kan opstå ved håndtering af foder og halm og i særlige tilfælde fra trafik til og fra husdyrbruget.

I forbindelse med transporter til og fra markerne samt ved markarbejde kan der opstå støvgener i lokalområdet.

Det vurderes, at driften, i betragtning af afstanden til naboer og transportvejenes placering, vil kunne foregå, uden at det medfører støvgener. For at sikre, at tilsynsmyndigheden kan håndhæve støvgener, stilles dog vilkår om, at husdyrbruget ikke må give anledning til støvgener, som tilsynsmyndigheden finder væsentlige.

Fluer og skadedyr

Der er aftale med et godkendt firma om rotte- og skadedyrsbekæmpelse (besøg 2-4 gange årligt). I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra fluer og gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.).

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der stilles vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse, med retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Som nævnt under afsnit vedrørende foder stilles vilkår om opbevaring af foder i relation til risiko for tilhold af skadedyr.

Lys

Facaderne på staldene er ikke oplyst. Der er ingen lysplader i taget. Der er opsat lamper ved indgange til staldene.

Der sker ingen ændringer i belysningen i forbindelse med udvidelsen.

Det vurderes, at husdyrbruget kan drives, uden at det medfører væsentlig lyspåvirkning af omgivelserne.

Driftsforstyrrelser og uheld

Der opbevares ikke olie- og kemikalier på ejendommen, og der er ingen gylletanke. Mulige uheld vil hovedsageligt være strømsvigt eller brand på ejendommen.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, som sikrer, at der i forbindelse med uheld kan ske hurtig og målrettet indsats til begrænsning af forurening af det eksterne miljø.

Der stilles vilkår om, at der på ejendommen til enhver tid skal forefindes en opdateret beredskabsplan på ejendommen, som skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

På baggrund af ovennævnte beskrivelse og de stillede vilkår vurderes det, at husdyrbruget har taget de nødvendige foranstaltninger til at imødekomme uheld og unormale driftsforstyrrelser.

Landskab og kulturmiljø

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009) fremgår det, at det påhviler kommunen at varetage de landskabelige værdier, herunder at stille krav om placering og udformning af ny bebyggelse.

Ejendommen Kærvej 20 A er beliggende i et typisk landbrugslandskab med spredtliggende gårde i relativt fladt terræn. På trods af enkelte læhegn og småbeplantninger virker landskabet åbent. Ejendommen har kun læhegn mod øst.

Kærvej 20 A er hovedsageligt synlig fra Kærvej og Hovedvej A1. Eksisterende læhegn mellem markerne afskærmer dog ejendommen fra de omkring liggende naboer, så der ikke er direkte udsyn til Kærvej 20 A.

Kærvej 20 A ligger i et område, der i Kommuneplanen er udpeget som værdifuldt landskabsområde. Der sker intet nybyggeri i forbindelse med udvidelsen. Derfor er det Esbjerg Kommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af landskabet.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009) er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat i forhold til overfladevand, såvel som i forhold til grundvand, samt for lugt (vurderet ovenfor).

Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige virkninger på miljøet ved godkendelser efter §§ 10, 11, 12 og 16 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug.

Af bekendtgørelsen fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, samt at der på den baggrund i særlige tilfælde kan stilles vilkår, der rækker udover det i bekendtgørelsen fastsatte beskyttelsesniveau. Det vil være tilfældet, hvis der er naturområder, som kommunen vurderer ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastlagte beskyttelsesniveau.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter³, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

Ammoniakpåvirkning af naturområder

Som en følge af beskyttelsesniveauet for ammoniak gælder et generelt reduktionskrav for godkendelsespligtige husdyrbrug. Det indebærer, at der i forbindelse med

³ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (§ 7 og § 11).

alle miljøgodkendelser er fastsat et generelt standardkrav til reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager på 30 %. Kravet gælder for den del af et husdyrbrug, der udvides, samt for stalde der renoveres. Ved nyetableringer gælder kravet hele det nyetablerede anlæg.

Da det ansøgte omhandler fjerkræ på dybstrøelse, gælder kun et reduktionskrav på 15 %. Det ansøgte projekt opfylder kravet om 15 % ammoniakreduktion. For at opnå ammoniakreduktionskravet køres 90 % af dybstrøelsen direkte ud. Dvs. i praksis køres dybstrøelsen til modtager i Tyskland.

Samlet falder ammoniakfordampningen fra 7.911 kg N/år til 7.477 kg N/år. De anførte tilpasninger af driften medfører, at ammoniakfordampningen fra stald og lagre reduceres med 528 kg N mere, end hvad der er krævet for at opfylde ammoniakreduktionskravet på 15 %.

For husdyrbrug over 15 DE gælder, at disse ikke må etableres, udvides eller ændres, såfremt de ligger mindre end 10 meter fra de i § 7 nævnte naturområder.

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udslip af luftbårent kvælstof (ammoniakfordampning). Ingen af disse anlæg på Kærvej 20 A er placeret nærmere end 10 m fra de særlige naturområder der er omfattet af lovens § 7. Der er ca. 2,8 km fra ejendommen til det nærmeste naturområde omfattet af husdyrlovens § 7.

Naturvurdering for Kærvej 20 A, 6740 Bramming

På ejendommen Kærvej 20A sker der påvirkning af omgivende naturområder gennem emission af ammoniak fra anlægget og gennem tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne. De følgende afsnit belyser konsekvenserne af næringsstofpåvirkningen for nationalt og internationalt beskyttede naturområder og arter.

Ud fra nedenstående redegørelse vedrørende ammoniakpåvirkning fra anlæg vurderer Esbjerg Kommune samlet set, at godkendelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for omkringliggende Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpegede for at beskytte. Ligeledes vurderes godkendelsen med de stillede vilkår ikke at medføre væsentlige tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper eller væsentlige påvirkninger af yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede bilag IV-arter.

Ammoniakpåvirkning af § 3-naturområder indenfor 1000 meter fra anlæg

Der ligger flere § 3-beskyttede naturområder indenfor 1000 m fra ejendommens anlæg. Der er tale om søer, moser og enge. Ud fra den beregnede deposition på arealer op til 1000 m væk, er det vurderet, at depositionen på naturområder længere væk end 1000 m vil være meget lille og derfor som hovedregel ikke vil kunne medføre væsentlig påvirkning. Kun undtagelsesvist og ved meget store husdyrbrug vil det være nødvendigt at stille vilkår for beskyttelse af arealer beliggende længere væk end 1000 m fra anlægget, hvilket ikke vurderes at være nødvendigt i nærværende sag.

Esbjerg Kommune noterer endvidere, at der i den konkrete sag **ikke** ligger naturområder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7 indenfor 1000 meter fra anlægget.

Baggrundsbelastningen med luftbårent kvælstof er på gennemsnitligt 16,7 kg N/ha/år i Esbjerg Kommune. Der kan dog være væsentlige lokale variationer.

Alle naturområder inden for 1000 m fra anlægget er blevet nummereret med et tal, som refererer til punkterne angivet på oversigtskortet (kort 1). I tabel 1 ses en oversigt over naturpunkterne med angivelse af mer- og totaldeposition, afstand til anlæg og kategori jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 (Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Bek. nr. 291 af 6. april 2011)). Det bemærkes, at hvert punkt kan henvise til flere nærtliggende naturområder med andre naturtyper end de angivne i tabellen.

Punkt	Natur og anlæg	Merbelastning (Kg N/ha/år)	Total Belastning (Kg N/ha/år)	Afstand fra anlæg (m)	Kategori jf. bekendtgørelsens bilag 3.
Nr.	§ 3 område				
1	Eng 200087887	4,3	31,3	27	Ej kategori
2	Eng 200087896	0,2	2,2	213	Ej kategori
3	Mose 200088805	0,5	4,7	200	3
4	Eng 200087889	0,1	1,5	317	Ej kategori
5	Eng 200087855	0,1	2,4	321	Ej kategori
6	Eng 200087853	0,0	0,3	710	Ej kategori
7	Eng 200087866	0,0	1,5	445	Ej kategori
8	Eng 200087894	0,0	0,5	613	Ej kategori
9	Sø 200089680	0,4	3,4	151	Ej kategori
10	Sø 200089684	0,2	1,6	216	Ej kategori
11	Sø 200089704	0,1	0,8	326	Ej kategori
12	Sø 200089702	0,0	0,7	397	Ej kategori
13	Sø 200089666	0,0	0,2	920	Ej kategori
14	Sø 200089650	0,0	1,1	575	Ej kategori
15	Sø 200089638	0,0	0,6	452	Ej kategori
16	Eng 200087848	0,0	0,2	771	Ej kategori

Tabel 9. Naturpunkter med beregnet ammoniakbelastning.

Kort 3: Anlægget med omkringliggende naturområder og nummererede naturpunkter. Cirklen har en radius på 1000 m.

Naturpunkt (1)

Engen (DB ident. 200087887) ligger ca. 30 m syd for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 4,3 og 31,3 kg/N/ha/år. Det er en isoleret kultureng uden værdifuld flora, derfor vurderes det ikke at den store belastning har en væsentlig negativ påvirkning af engen.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (2)

Engen (DB ident. 200087896) ligger ca. 200 m syd for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,2 og 2,2 kg N/ha/år. Tålegrænsen for ferske enge er 15-25 kg N/ha/år og dermed er den ned-

re tålegrænse overskredet. Da der ikke er kendskab til følsomme naturtyper, vurderes belastningen ikke at have en væsentlig negativ påvirkning af engen.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (3)

Mosen (DB ident. 200088805) ligger ca. 210m vest for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,5 og 4,7 kg/N/ha/år og derved bliver den samlede belastning på ca. 21,4 kg N/ha/år. Denne naturtype, overgangsfattigkær, har en øvre tålegrænse på 25 kg N/ha/år. Sammenholdt med den lave værdi- og målsætning og at naturtypen er en meget almindelig i Vestjylland vurderes belastningen ikke at have en væsentlig indvirkning af kæret.

Lokaliteten er omfattet af kategori 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Beskyttelsesniveauet for lokaliteten (1 kg N/ha/år i merbelastning) er overholdt, og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau er derfor også overholdt.

Naturpunkt (4)

Engen (DB ident. 200087889) ligger ca. 315 m vest for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,1 og 1,5 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (5)

Engen (DB ident. 200087855) ligger ca. 315 m nordvest for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,1 og 2,4 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (6)

Engen (DB ident. 200087853) ligger ca. 710 m nord for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,0 og 0,3 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (7)

Engen (DB ident. 200087866) ligger ca. 435 m nordøst for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,0 og 1,5 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (8)

Engen (DB ident. 200087894) ligger ca. 600 m vest for ejendommen, engen er C mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,0 og 0,5 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (16)

Engen (DB ident. 200087848) ligger ca. 770 m nord for ejendommen, engen er B mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,0 og 0,2 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Samlet vurdering for punkt 4 -8 og 16

I kraft af baggrundsbelastningen er den nedre tålegrænse for enge på 15-25 kg N/ha/år, overskredet, men da der ikke er kendskab til følsomme naturtyper på disse enge vurderes belastningen ikke at have en væsentlig negativ påvirkning af disse.

Søer

Naturpunkt (9)

Sø (DB ident. 200089680) ligger ca. 150 m syd for ejendommen, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,4 og 3,4 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (10)

Sø (DB ident. 200089684) ligger ca. 210 m syd for ejendommen, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,2 og 1,6 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (11)

Sø (DB ident. 200089704) ligger ca. 320 m sydvest for ejendommen, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,1 og 0,8 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (12)

Sø (DB ident. 200089702) ligger ca. 390 m SØ for ejendommen, den får en mer- og totalbelastning på hhv. 0,0 og 0,7 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (13)

Sø (DB ident. 200089666) ligger ca. 920 m vest for ejendommen, den får en mer- og totalbelastning på belastning på hhv. 0,0 og 0,3 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (14)

Sø (DB ident. 200089650) ligger ca. 570 m øst for ejendommen, er mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på belastning på hhv. 0,0 og 1,1 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Naturpunkt (15)

Sø (DB ident. 200089638) ligger ca. 450 m nord for ejendommen er mål- og værdisat, den får en mer- og totalbelastning på belastning på hhv. 0,0 og 0,6 kg/N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er i dette tilfælde overholdt. Overholdelse sker da lokaliteten, grundet sin type, ikke er omfattet af beskyttelsesniveauet.

Samlet vurdering af punkterne 9-14.

Beregningen af ammoniakdeposition på søer er behæftet med usikkerhed, da ruheden af søers overflade er lav. Den reelle ammoniakdeposition vil derfor formentligt være lavere end angivet. Små vandhuller i agerlandet antages ofte at være begrænsede af fosfor, ikke af kvælstof.

Samlet vurdering

På grundlag af ovenstående gennemgang af påvirkning for de enkelte naturpunkter, vurderes det, at der ved det ansøgte ikke vil ske væsentlig påvirkning af naturområder beliggende indenfor 1000 m fra anlægget.

Ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg

Påvirkningen af naturområder ved ammoniak mere end 1000 m fra anlægget vurderes som tidligere nævnt at være så lille, at den ikke kan forventes at have væsentlig betydning. Det nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 2,5 km fra anlægget. Det drejer sig om habitatområde H79 Sneum og Holsted Å og natura 2000-område N90 Vadehavet. Området vurderes at modtage en totaldeposition på 0 kg N/ha/år fra ejendommen. Dette inkluderer en merbelastning på 0 kg N/ha/år i forbindelse med ansøgningen.

I den konkrete sag vurderer Esbjerg Kommune ud fra ovenstående afsnit vedrørende vurdering af naturområder inden for 1000 m fra anlæg, herunder den kumulative effekt fra andre ejendomme, samt ud fra at både mer- og totalbelastningen er 0, at vil der ikke ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte. Kommunen finder derfor ikke, at der

er grundlag for at stille skærpede vilkår ud over de gældende beskyttelsesniveauer for hvad angår ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Esbjerg Kommune har konkret vurderet det ansøgte projekt i forhold til hvorvidt dyrearternes yngle- og rasteområder kan beskadiges i arternes naturlige udbredelsesområde, og af hvorvidt plantearterne kan blive ødelagt, som følge af det ansøgte. Til vurderingen af arternes udbredelse og levesteder er anvendt "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" (faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser) og kommunens øvrige kendskab til arternes forekomst.

Ud fra det generelle kendskab til arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der kan være odder, vandflagermus, sydflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø indenfor området. Derudover er der specifikt kendskab i kommunen til forekomster af grøn mosaik guldsmed (ca. 20 km sydvest for anlægget), strandtudse (ca. 13 km vest for anlægget), løgfrø (ca. 8,5 km sydvest for anlægget) og birkemus (ca. 21 km vest for anlægget).

Vedrørende arterne *grøn mosaikguldsmed*, *birkemus*, *løgfrø*, *strandtudse* og *spidssnudet frø* vurderer Esbjerg Kommune, ud fra afstanden til de kendte forekomster og jf. gennemgangen vedrørende påvirkning af naturområder fra ammoniakdeposition fra anlæg, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning arternes yngle- og rastesteder ved det ansøgte.

Odder søger føde og yngler på vandløbs- og sønære arealer, og kan således også træffes på landbrugsarealer. Opsplitning af bestande og levesteder, forstyrrelser fra friluftsliv og anlægsarbejder samt ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder samt kan true odderen. Det vurderes konkret, at det ansøgt ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes.

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder, marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præferencer mht. fødesøgningsområde. Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens udspretningsarealer, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes.

Især solbeskinnede skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation kan være potentielle yngle- eller rasteområder for *markfirben*. Markdriften vurderes ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben, da der ikke er potentielle yngle- eller rastesteder på udspretningsarealerne.

Snæbel forekommer dels i Vadehavet og dels i flere af de større tilstødende vandløb. Den vokser op i Vadehavet hvorfra den søger op i de tilstødende større vandløb for at gyde. Efter gydningen opholder en del af fiskene sig i de nedre dele af vandløbene, før de vender tilbage til Vadehavet. Snæbel er primært sårbar overfor direkte udledninger, herunder af næringsstoffer. På baggrund af vurderingerne af påvirkning af vandløb og marine områder (jf. afsnittene om fosfor og kvælstof til overfladevand), vurderes snæbelens yngle- og rasteområder ikke at blive beskadiget som følge af næringsstof-udvaskningen fra projektet.

Marsvin kan findes stort set overalt i Vadehavet, uden at Vadehavet dog er et kerneområde for arten. Senest er flere åbne havområder i stedet udpeget som habitatområder for arten. For artens forekomst i Vadehavet vurderes, på baggrund af undersøgelsen af påvirkninger af Vadehavet (jf. afsnittene om fosfor og kvælstof til overfladevand), at dens yngle- og rasteområder ikke vil blive beskadiget som følge af næringsstof-udvaskningen fra projektet.

Samlet konkluderes på baggrund af ovenstående vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de forekommende bilag IV-dyrearter. Der kendes ikke til forekomster af bilag IV-plantarter som kan påvirkes eller ødelægges af projektet.

Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

I ansøgningen indgår ingen udbringningsarealer, da alt husdyrgødning transporteres til forarbejdning i Tyskland.

Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

I ansøgningen indgår ingen udbringningsarealer, da alt husdyrgødning transporteres til forarbejdning i Tyskland.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

I ansøgningen indgår ingen udbringningsarealer, da alt husdyrgødning transporteres til forarbejdning i Tyskland.

Bedst tilgængelige teknologi (BAT)

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" menes den teknik, som mest effektivt giver et høj beskyttelsesniveau for miljøet som helhed og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter.

En ansøgning om miljøgodkendelse skal indeholde en redegørelse for husdyrbrugets valg eller fravalg af BAT beskrevet i Miljøstyrelsens vejledninger, Miljøstyrelsens BAT-blade og teknologibeskrivelser, Landscentret BAT-byggeblade samt BREF-dokumentet for intensiv svine- og fjerkræavl. BREF-dokumentet er ikke gældende for kvægbrug, men selve principperne i BREF-dokumentet, vurderes dog også at kunne anvendes for kvægbrug.

Miljøstyrelsen har for forskellige typer af husdyrbrug udgivet en række vejledende emissionsgrænseværdier ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi (BAT). Grænseværdierne angiver hvilket niveau for emission der er opnåelig ved anvendelse af bedst tilgængelig teknologi. Grundlaget for reduktionen i næringsstofforureningen er i lovgivningen baseret på, at der kan anvendes differentierede virkemidler. Det er således op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at nå de vejledende emissionsgrænseværdier.

Emissionsgrænseværdi for ammoniak (stald og lager)

Miljøstyrelsen har fastlagt den vejledende emissionsgrænseværdi⁴ for ammoniak ud fra det princip, at enkeltteknologier med reduktionsomkostninger, der overstiger 100 kr. pr. kg. reduceret N, ikke bør indgå i vurderingen.

Udvidelsen sker i eksisterende stalde, hvor der er dybstrøelse. Der foretages ingen gennemgribende renovering i forbindelse med udvidelsen.

Dybstrøelse er eneste stalddtype til slagtekyllingeproduktion i Danmark. Driften er alt ind – alt ud, efterfulgt af en tomgangsperiode. For at tilgodese dyrenes velfærd er belægningen begrænset til max. 40 kg/m². Gulvet i hele stalden forsynes med strøelsesmateriale.

Ifølge miljøstyrelsens vejledning kan emissionsgrænseværdien for den samlede, årlige ammoniakemission fra anlægget, som er opnåelig ved anvendelse af BAT, beregnes til 8.676 kg NH₃-N. Beregninger af emissionsniveauet fremgår af nedenstående.

BAT-niveau for den samlede produktion på 250,6 DE i eksisterende stalde:

32,44 DE x 3700 slagtekyllinger/DE x 8,7 kg NH₃-N/1000 slagtekyllinger) =
1044,24 kg NH₃-N

218,18 DE x 2200 slagtekyllinger/DE x 15,9 kg NH₃-N/1000 slagtekyllinger) =
7631,94 kg NH₃-N

BAT-niveau: 8.676 kg NH₃-N

I ansøgningen på Kærvej 20 A er der en samlet årlig ammoniakemission på 7.477 kg NH₃-N. Da dette niveau for ammoniakemission er lig eller mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse ammoniakemissionen fra stald og lager ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

De virkemidler der kan anvendes til at reducere ammoniakemissionen er primært knyttet til valg af staldsystem/-teknologi, fodringstiltag, samt opbevaring af husdyrgødning.

De virkemidler der er anvendt på Kærvej 20 A fremgår af følgende redegørelse vedrørende staldindretning, fodringstiltag og opbevaring af husdyrgødning.

Staldsystem/-teknologi

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og staldsystem/-indretning:

- Der anvendes fastgulv med dybstrøelse, som er eneste staldsystem til slagtekyllingeproduktion i Danmark. Dette svarer til referencestaldsystemet.

Fravalg af staldsystem:

Der er lavet følgende betragtning vedrørende anvendelse af BAT byggeblade i miljøgodkendelsen af Kærvej 20A, 6740 Bramming.

---

⁴ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger, Miljøstyrelsen 2011.

Der findes til dato to BAT byggeblade der vedrører fjerkræproduktion. Det drejer sig om systemer til tørring af gødningen, for derved at nedsætte ammoniakfordampningen.

1. Fjerkræ - Æglæggere, skrabeægsstald: Gr. nr.: 105. 02-51
2. Fjerkræ - Æglæggere, burægsstald: Gr. nr.: 105.02 - 52

Det er en forudsætning for systemerne at stalden har gødningsbånd eller gødningskælder. I den ansøgte produktion går dyrene på dybstrøelse, og forudsætningen for etablering af gødningstørringsanlæg er således ikke til stede. På den baggrund er gødningstørring fravalgt.

Fravalg af luftvaskere:

Der findes BAT byggeblade ang. luftvaskere. Disse er afprøvet og testet i svinestalde.

Der er afprøvet en prototype luftrenser til fjerkræproduktion (Marts 2008):
http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/info-byggeriogteknik-gratis/0065_mhj_pdf_stub.htm.

Kemisk luftrensning:

Der findes Teknologiblade angående Kemisk luftrensning med syre – slagtekyllinger. Der er afprøvet en prototype luftrenser til fjerkræproduktion. Luftrenseren blev afprøvet i en slagtekyllingestald, over en periode på et hold kyllinger (35 dage). Denne renser er ikke sat i produktion da afprøvningen viste en række problemstillinger der skal løses før den evt. bliver sat i produktion. I fjerkræproduktion er støvet meget fedtet, dette sætter sig i renseren som derved får reduceret effekt. De ansøgte produktioner har forskellige holdrotations perioder. Der kan således forventes betydelige større problemer med tilstopning af luftrenseren end det var tilfældet i afprøvningen. Dette gør at drift stabiliteten ikke kan forventes at være tilfredsstillende. På den baggrund er luftvaskere fravalgt i denne ansøgning, Da det ikke kan anbefales at opsætte en prototype luftvasker, med udokumenteret drift stabilitet og mulighed for rengøring.

Biologisk luftrensning:

Der er ingen BAT byggeblade med biologisk luftrensning. Det er endvidere ikke muligt at benytte biologisk luftrensning i stalde med holddrift, hvor stalde står tomme i perioder.

Fodringstiltag

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og foder:

- Der anvendes fasefodring for at opfylde kyllingernes krav til næringsstoffer til tilvækst og reproduktion.
- Der anvendes færdigfoder tilsat fytase.
- Der anvendes tidssvarende foderplanlægning og udfodringsteknikker, der er med til at begrænse spild og tab af næringsstoffer til miljøet.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at det er BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af næringsstofindholdet i foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med dyrenes behov, samt at reducere indholdet af råprotein i foderet.

Slagtekyllinger, 32 dage:

2,75 kg foder pr. produceret slagtekylling (normtal) og 1,75 kg tilvækst pr. produceret slagtekylling (normtal). I henhold til Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2011 til 31. juli 2012).

Der anvendes foder med et gennemsnitligt proteinindhold på 20,5 % (normtal). Total fosfor i foderet ligger under eller imellem 0,35-0,80 % i foderblandingen. Der anvendes færdigfoder tilsat fytase, svarende til 520 FTU (fytaseunits) pr. kg. færdigfoder.

Slagtekyllinger, 40 dage:

4,27 kg foder pr. produceret slagtekylling (normtal) og 2,47 kg tilvækst pr. produceret slagtekylling (normtal). I henhold til Plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2011 til 31. juli 2012).

Der anvendes foder med et gennemsnitligt proteinindhold på 20,0 % (normtal). Total fosfor i foderet ligger under eller imellem 0,35-0,80 % i foderblandingen. Der anvendes færdigfoder tilsat fytase, svarende til 520 FTU (fytaseunits) pr. kg. færdigfoder.

Der anvendes fasefodring for at opfylde kyllingernes krav af næringsstoffer til tilvækst og reproduktion. Færdigfoder opbevares i lukkede siloer tilknyttet hver stald. Der anvendes tidssvarende foderplanlægning og udfodringsteknikker, der er med til at begrænse spild og tab af næringsstoffer til miljøet.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til fodringstiltag har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Der stilles i godkendelsen vilkår om foderets maksimale indhold af protein og fosfor, samt anvendelse af foder tilsat fytase.

Opbevaring af husdyrgødning

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og opbevaring af husdyrgødning:

- Der opbevares ikke flydende husdyrgødning på ejendommen.
- 90 % af dybstrøelsen læsses direkte fra stalden på lastbiler og transporteres til videreforarbejdning i Tyskland. Det foregår på befæstet areal ved port i stalden.
- Den øvrige del opbevares kortvarigt i markstak inden det læsses på lastbiler og transporteres til Tyskland. Gødningen anbringes i en lukket stak. Tørstofindhold er mellem 30 – 40 %. Placering skiftes årligt. Markstakken placeres hensigtsmæssigt i forhold til naboer og følsomme naturarealer. Lagret tilføres gødning fra staldanlæg ved hvert holdskifte.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at for så vidt angår BAT ved opbevaring af flydende husdyrgødning omfatter dette en stabil beholder der kan modstå påvirkning og som er tæt og beskyttede mod tæring; at gylle kun omrøres lige før tømning i forbindelse med udbringning; samt at tanken overdækkes med fast låg eller flydelag.

Der stilles vilkår om mængden af dybstrøelse der køres direkte ud (transport til Tyskland).

Emissionsgrænseværdi for fosfor

Miljøstyrelsen har baseret emissionsgrænseværdien for fosfor på en enkelt fosfor-reducerende teknik, som omfatter optimering af fosforudnyttelsen. Denne teknik vurderes samtidig at være omkostningsneutral. Emissionsgrænseværdien er fastlagt til 4.315 kg P ab lager.

I ansøgningen på Kærvej 20 A er der beregnet en udledning på 4.314 kg P ab lager. Da dette niveau for fosfor er lig eller mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse fosforudledningen ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

I ansøgningen på Kærvej 20 A reduceres udledningen af fosfor desuden ved at al husdyrgødning transporteres til videreforarbejdning i bl.a. biogasanlæg i Tyskland. Desuden er der redegjort nærmere for foder i relation til BAT i ovenstående afsnit vedrørende ammoniakreduktion.

Der stilles vilkår til at al husdyrgødning transporteres til videreforarbejdning i f.eks. biogasanlæg.

Øvrige parametre ved vurdering af "bedst tilgængelig teknologi"

Vurderingen af BAT i forbindelse med udvidelse på Kærvej 20 A foretages også i forhold til følgende parametre:

- Management
- Forbrug af vand og energi
- Udbringning af husdyrgødning

Management

I henhold til BREF dokumentet er det BAT, at træne og uddanne medarbejdere; registrere vand- og energiforbrug, foderforbrug, affaldsdannelse, samt anvendelsen af husdyrgødning og handelsgødning; udarbejde gødningsplaner; samt have en nødfremgangsmåde ved uheld.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og management:

- Personale bliver oplært i pasning af fjerkræ. Ejer eller uddannet personale vil være ansvarlig for daglig tilsyn.
- I forbindelse med daglig management bliver der ført kontrol med: Ventilations indstillinger, staldtemperatur og lysprogrammer. Der føres daglig kontrol med vandforbrug.
- Der er udarbejdet beredskabsplan, som sikrer, at der i forbindelse med uheld kan ske hurtig og målrettet indsats til begrænsning af forurening af det eksterne miljø
- I forbindelse med daglig management bliver der ført kontrol med: foder og dødelighed.
- Anlæg og bygninger vedligeholdes løbende, større eftersyn af anlæg ved udsætning af kyllinger 7 – 8 gange årlig.
- I denne produktion opfedes kyllingerne på dybstrøelse udlagt direkte på gulv. Strøelsen og gødningen fjernes efter hver rotation.
- Dyrene tilses dagligt ifølge reglerne i Lov om hold af Slagtekyllinger (lov nr. 687 af 22/6-2011) og Bekendtgørelse om hold af slagtekyllinger og rugeægsproduktion (Bek. nr. 757 af 23/06-2010). Foder, vand og klima i stald kontrolleres mindst en gang daglig. Kyllingerne vejes med jævne mellemrum for at sikre at tilvæksten hos dyrene udvikler sig tilfredsstillende.

Slagtekyllingeproduktionen er en meget specialiseret produktion. Hver producent råder ofte over flere huse, og nogle gange også over flere ejendomme med slagtekyllinger.

En slagtekylling udruges på specielle rugerier, og leveres til produktionsbesætningen som daggammel kylling. Ved indsætning vejer den ca. 45 g, efter 32-40 dage i produktionsstalden vejer kyllingen mellem 1.750 og 2.470 g og er klar til at blive slagtet.

Normalt bruges 3-7 dage mellem hvert hold til vask og klargøring, det betyder, at der kan produceres 6 - 8,5 hold hvert år i hver stald. Hvis der er flere stalde på samme ejendom, kører de normalt med samme alder, det er en strategi for vaccination og sygdomskontrol på ejendomsniveau.

Alt ind alt ud, drift:

Slagtekyllingeproduktionen foregår som alt ind alt ud. Efter hvert hold rengøres stalden grundig med vand og desinficeres, herefter følger en tomgangsperiode. I tomgangsperioden er der ingen dyr på ejendommen.

Rengøringen starter med at al gødningen fra stalden fjernes og køres til oplagring. Herefter vaskes stald og inventar. Specielt rengøres ventilation udvendig og indvendig, ligesom fodersiloer tømmer og rengøres. Stald, forrum, arealer ved udgange og fodersiloer desinficeres.

Efter en tomgangsperiode hvor stalden står tom og renses, gøres klar til nye dyr. Opvarmning og udtørring af stalden påbegyndes. Inventaret samles og afprøves, der tilføres en passende mængde strøelse. Der fyldes nyt foder i silo. Minimum 2 dage før de nye dyr kommer øges opvarmningen så hele stalden er ca. 33 grader, når de daggamle kyllinger bliver leveret direkte fra rugeriet.

Den første tid er varme vigtig. Det er desuden vigtig med en vis fugtighed i stalden, for ellers får kyllingerne problemer med for lille vandoptagelse. Foder og rent vand er vigtig, især i starten. I løbet af 2-3 uger sænkes temperaturen til 18- 22 grader, lysprogrammer og foderfaser benyttes til at opnå den ønskede udvikling på den ønskede tid. Vand- og fodersystemer tilpasses hele tiden til dyrenes udvikling og størrelse.

Den daglige pasning består i at tilse dyrene og at sørge for at foder, vand og klima er optimal i forhold til dyrenes udvikling. Der indsamles døde dyr og foretages inspektion to til flere gange daglig. Drikkesystem renses regelmæssig, så der altid er frisk drikkevand. Drikkenipler og fodertrug kan justeres så de er tilpasset dyrenes udvikling bedst muligt. Pasningen består desuden i at foretage diverse vaccinationer og indsendelse af prøvemateriale i henhold til gældende salmonella kontrol.

Når kyllingerne har opnået en vægt på 1.750 – 2.470 g er de slagteklare, den vægt opnås efter 32-40 dage. Så indfanges og flyttes de vha. fangemaskiner og transportkasser, til modtagelsen på slagteriet.

Indfangning foregår normalt med maskiner som fylder kyllingerne i kasser. Kasserne stables på lastbilen. Lastbilen er indrettet til transport af slagtekyllingerne, dvs. klima under kørslen kan reguleres, ligesom på og aflæsning foregår uden fare for dyrene. Belægningen i kasserne tilpasses, så dyrene ikke lider overlast under

transporten. Når kasserne er tømt på slagteriet, vaskes og desinficeres både kasserne og det øvrige transport- og indfangnings materiel.

Når stalden er tømt skal den rengøres på ny og gøres klar til næste hold kyllinger. Tømning foregår indenfor nogle timer, rengøring og vask af stalden foregår typisk i løbet af 1 – 2 dage. En rotation tager 5 – 7 uger.

I denne produktion opfedes kyllingerne på dybstrøelse udlagt direkte på gulv. Strøelsen og gødningen fjernes efter hver rotation. Dyrene tilses dagligt ifølge reglerne i bekendtgørelse af lov om hold af slagtekyllinger (bek. nr. 687 af 22/06-2011).

Foder, vand og klima i stald kontrolleres mindst en gang daglig. Kyllingerne vejes med jævne mellemrum for at sikre at tilvæksten hos dyrene udvikler sig tilfredsstillende. Anlæggets drifts kontrolleres ugentlig, der opgøres produktionsdata. I forbindelse med holdskifte kontrolleres anlæg og inventar samt bygninger indvendig og udvendig.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til management har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Der stilles i godkendelsen vilkår om, at der som minimum sker en kvartalsvis registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette. Som tidligere nævnt under ovenstående afsnit om driftsforstyrrelser og uheld, stilles vilkår om, at den udarbejdede beredskabsplan for husdyrbruget skal opdateres årligt og være tilgængelig for bedriftens medarbejdere.

Forbrug af vand og energi

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vand og energiforbruget, at forebygge spild fra drikkevandsinstallationer og reparere evt. lækager, at anvende naturlig ventilation i videst muligt omfang, at optimere evt. ventilationssystem og at installere energibesparende belysning.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og vand og energiforbrug:

- Renhold af ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) gennemføres årligt og noteres i logbog. I forbindelse med holdskifte rengøres og kontrolleres ventilationen indvendig og udvendig.
- Ventilationen er trinvis styret med følere som registrer temperatur og luftfugtighed. Der er stigende belægning i stalden i hele produktionsperioden, variationen i ventilationsbehov stammer fra belægningsstigningen og til dels fra årstidsvariation.
- Der er valgt lavenergilysstofrør i staldene. Belysningen reguleres i forhold til kyllingernes alders- / udviklingstrin. Dagslængden reguleres og følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktions trin.
- Der rengøres konsekvent med koldt vand. Hus og inventar sættes i blød inden rengøringen igangsættes. Rengøringen omfatter alt inventar, staldrum og indvendig og udvendige dele af fodringsanlæg og ventilationsanlæg. Rengøringen afsluttes med desinfektion, efterfulgt af en tomgangsperiode.
- Der foretages jævnlig inspektion af drikkevandsinstallationer (minimum 2 gange om ugen) med henblik på reduktion af vandforbruget.
- Drikkenipler placeret på langs i hus for at lette kyllingernes adgang. Der monteres spildopsamling under nipler.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til vand- og energiforbrug har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi.

Der stilles dog i godkendelsen vilkår om, at der minimum sker en kvartalsvis registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette.

Udbringning af husdyrgødning

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken med arealet og afgrødernes behov; undgå at sprede gødningen når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne; samt udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstof optag forekommer.

De nævnte virkemidler til at reducere nitratudvaskningen og ammoniakfordampningen i forbindelse med udbringning af husdyrgødning er implementeret i den nuværende lovgivning på husdyrområdet. Heraf kan nævnes harmonikrav, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes, bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i markdriften samt krav til kvælstofudnyttelse.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og udbringning af husdyrgødning:

- Der udbringes ikke husdyrgødning, da dette transporteres til forarbejdning i bl.a. biogasanlæg i Tyskland.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til udbringning af husdyrgødning har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Esbjerg Kommune vurderer, at det niveau der er opnåeligt ved anvendelse af BAT i relation til udvaskning af nitrat og ammoniakfordampning ved anvendelse af husdyrgødning i marken, allerede er opnået via krav fastsat i gældende lovgivning.

Samlet vurdering af anvendelse af "bedst tilgængelige teknologi"

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi for alle de ovennævnte punkter. Det vurderes, at det som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

I forbindelse med næste revurdering af miljøgodkendelsen vil der ske en vurdering af hvorvidt husdyrbruget fortsat opfylder kravene til anvendelse af "bedste tilgængelige teknik" og herunder en vurdering af behovet for reovering af staldene.

Ophør

Ved ophør af driften af husdyrbruget, vil det blive sikret, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand. Oplagret husdyrgødning, affald, maskiner og andet materiale vil blive bortskaffet. Evt. markstak vil blive bortskaffet og stalde vil blive renset, således at der ikke er fare for forurening med husdyrgødning.

Esbjerg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet. Der stilles vilkår om, at husdyrbruget ved ophør skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare.

Alternative muligheder

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da det er ensbetydende med at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne. I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige, samfundsmæssige og landskabelige konsekvenser, det giver.

Høring

I forbindelse med den 6 ugers offentlige høring er der ikke kommet bemærkninger til projektet.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

Vejledning om etablering og overdækning af kompost i markstakke

Skov- og Naturstyrelsen, september 2004

Vejledning om etablering og overdækning af kompost i markstakke samt overdækning af fast gødning

Indledning

I Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 604 af 15. juli 2002, stilles der blandt andet skærpede krav til overdækning af markstakke og møddinger. I § 11, stk. 1 er det præciseret, at kompost med et tørstofindhold på mindst 30 % må oplagres i marken, såfremt oplaget er overdækket med kompost dug eller lufttæt materiale. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. august 2004. Kravet om overdækning gælder ligeledes for fast gødning uden daglig tilførsel ifølge § 12 stk. 2.

De skærpede krav til overdækning har som formål at begrænse ammoniaktabet og er en del af Ammoniakhandlingsplanen fra 2001. Den øgede fokusering på ammoniaktabet inkl. kravet om overdækning har medført behov for modernisering af afsnit 5.1 vedrørende § 11 stk. 1 i vejledning nr. 7/1993 fra Miljøstyrelsen. Den reviderede tekst fremgår af det følgende.

Hvad må lægges i markstak?

Som hovedregel skal fast husdyrgødning (incl. dybstrøelse) opbevares i en mødding med fast bund og afløb. Kompost må dog opbevares i marken såfremt tørstofprocenten er mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i 3-4 måneder i gennemsnit, er oftest så kompostlignende, at det kan opbevares i marken. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende allerede efter 1-2 måneder.

En undtagelse er dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg gør det, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, f.eks. et lag svarende til et stempelslag af en bigballe.

I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak.

Gødningsmåtten under kalve- og svinehytter kan tilsvarende kompostlignende dybstrøelse opbevares i markstak forudsat stakken overdækkes.

Etablering og vedligeholdelse af dybstrøelsesmåtter i kvæg- og svinestalde

Inden der indsættes dyr i stalden, boksen eller stien, skal der udlægges et tykt lag halm, der kan absorbere gødning og urin og dermed sikre omsætningen. En velfungerede og homogen måtte sikres ved at der jævnlige, gerne dagligt, tilføres strøelse. Strøelsen skal fordeles i stalden, boksen eller stien, og særligt områder hvor måtten er belastet med meget trafik eller afsætning af gødning skal tilføres ekstra strøelse.

Placering af markstakke

Jf. § 6 stk. 1 i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 604 af 15. juli 2002 skal markstakke overholde de samme afstandskrav som møddingspladser, stalde mv.

Kategori	Afstandskrav, meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25
Fælles vandindvindingsanlæg	50
Vandløb (herunder dræn) og søer	15
Offentlig vej og privat fællesvej	15
Levnedsmiddelvirksomhed	25
Beboelse på samme ejendom	15
Til naboskel	30

Stakkene bør højst ligge samme sted i 12 måneder og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

I tilfælde af udvaskning eller afstrømning fra markstakken kan det lokale vandmiljø skades og det fremgår af § 11 stk. 1, at markstakken ikke må medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand. Stakken må derfor f.eks. ikke placeres på arealer som skråner mod vandløb og søer og må ikke ifølge § 6 stk. 1 placeres nærmere end 15 meter fra f.eks. dræn.

Hvis en markstak placeres uhensigtsmæssigt kan det give anledning til gener for naboer. Derfor anbefales det, at markstakke placeres med størst mulig afstand til naboer.

Markstakke bør placeres så de ligger mest muligt i læ. Er stakken udsat for vind, er der stor risiko for at overdækningen blæser i stykker.

Overdækning af markstakke

Markstakken skal overdækkes umiddelbart efter udlægning. Dette gælder også selvom udlægningen foregår i et gødningshus eller lign. En midlertidig opbevaring af dybstrøelse/kompost på marken i op til en uge i forbindelse med udspreddning betragtes dog ikke som en egentlig oplagring i forbindelse med § 11 stk. 1, og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning.

Materialer egnet til overdækning af markstakke

I husdyrgødningsbekendtgørelsens § 11 stk. 1 er der nævnt kompostduk eller lufttæt materiale som mulighed. I nedenstående oversigt er der nævnt en række materialer, der lever op til kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Materiale	Bemærkninger
Plastfolie	Leveres i mange forskellige kvaliteter og dimensioner. Det anbefales at der anvendes en folie med en tykkelse på mindst 0,15 mm for at sikre at den er tilstrækkelig robust overfor mekaniske påvirkninger.
Presenning, tæt	Leveres i mange forskellige kvaliteter og dimensioner. Presenningen bør være UV-stabiliseret, da levetiden ellers er begrænset

Presenning, vævet	Vævede presenninger skal som minimum være lige så lufttætte som kompostdug.
Kompostdug	Forhandles under produktnavne som fiberdug eller geotextil. Bør have en kvalitet svarende til minimum 100 gram/m ² for at sikre at den er tilstrækkeligt robust overfor mekaniske påvirkninger. Dugen bør være UV-stabiliseret, da levetiden ellers er begrænset.

Fastholdelse af overdækningen

Da et af formålene med overdækningen er at reducere lufttilgangen, bør stakken overdækkes så lufttæt som muligt. Det kræver store overlap i samlinger og omhyggelighed med tildækning langs kanter og i overlap.

På grund af den omsætning der vil ske, på trods af overdækningen, synker markstakken sammen efter etablering. Det betyder, at overdækningen kommer til at ligge løst på stakken med risiko for, at den blæses af stakken eller rives itu. Derfor er det nødvendigt at overdækningsmaterialet fastholdes på stakken. Til dette formål kan f.eks. anvendes halmballer, bildæk, sandsække eller lignende. Som en tommelfingerregel bør stakken overdækkes lige så omhyggeligt som en ensilagestak.

Vedligeholdelse af overdækningen

Overdækningen skal tilses jævnligt i løbet af opbevaringsperioden. Skader, i form af huller i overdækningen, skal straks udbedres.

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74 . 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 . Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk